

Pensjonsreform og endringer i arbeidstilbudet

Pensjonsforum

11.September 2009

Prognoser (og spådommer) – en risikosport

Prognoser (og spådommer) – en risikosport

Men til tross for at spådommene ikke slo til i år, gir ikke Frang seg. Vil du vite hvordan været blir til høsten? Dette sier abborfinnerne Bjørn Frang:

- Tre måneder før jul er det gørstygt, alledeles svart, slår han fast etter en titt på abborfinnerne.

Mytene om tidligpensjonisten

Men det finnes så mange flere..... i alle fall følgende:

- De ”overflødige”
- De demotiverte
- De familieorienterte

Ulike hypoteser i omløp...

Insentivhypotesen: ”Folk vil alltid lokkes av mer penger.” Med utsikter til høyere pensjon vil derfor langt flere enn i dag velge å jobbe lenger. (Eller motsatt: Med utsikter til avkorting ved tidlig uttak vil flere ønske å jobbe lenger).

Helse- og levealdershypotesen: Vi blir stadig friskere og lever stadig lenger. Flere kommer derfor til å ha helse til å jobbe lenger.

Utdanningshypotesen: Det er utdanningsnivået som er det avgjørende. Med økt utdanningsnivå og flere med bedre og lettere jobber vil yrkesdeltakelsen så å si øke ”av seg selv” og flere vil velge å stå i jobbe etter fylte 62 år. Industriarbeideren , den klassiske ”sliter’n” med behov for å gå av tidlig blir historie...

Holdningsendringshypotesen: Det er folks holdninger og verdier som er avgjørende, og framtidens unge vil prioritere mer fritid – framfor penger. De fleste vil også ha tilstrekkelig god økonomi til å velge slik (velferdshypotesen).

Verdsettingshypotesen: Med stadig bedre økonomi og mulighet til å velge tidligpensjonering vil det avgjørende være om den enkelte føler seg verdsatt av arbeidsgiver/nærmeste leder. Viser ikke arbeidsgiver at han setter pris på vår kompetanse og vårt bidrag gidder vi ikke jobbe lenger enn absolutt nødvendig.

Behovshypotesen: Det vil alltid være en bestemt andel i hver kohort som vil ha større behov for å gå av tidlig enn andre. Strammes det inn på en ordning vil disse finne veien ut av arbeidslivet på annen måte, enten ved bruk av andre trygdeordninger eller ved arbeidsgivers ”hjelp” (tubeeffekten).

Konjunkturhypotesen: Det er den framtidige etterspørselen etter arbeidskraft (konjunktorene) og ikke utformingen av tidligpensjonssystemet (de økonomiske insentivene) som er avgjørende for yrkesaktiviteten blant eldre.

Jaha – og hva så?

Hva slags konklusjoner og forsøksvise prognoser/ spådommer kan vi dra ut av dette?

At en del av dem som i dag går av, vil velge å jobbe lenger – men at flertallet av disse ikke nødvendigvis vil utgjøres av dem vi i dag mener bør jobbe lengre.

At mange, til tross for pensjonsreformen, også i framtida vil velge å forlate arbeidslivet som 62-åringer.

Det skyldes at pensjonsreformen (økonomiske insentiver rettet mot arbeidstakerne) bl.a:

- *ikke påvirker de helsemessig, strukturelle og sosiale årsaker til utstøting.*
- *ikke endrer folks verdier (selv om det kan påvirke preferansene hos noen)*
- *ikke tar hensyn til at pensjonene er eneste kilde til inntekt i eldre år (formuer og oppspart kapital er like viktig – og det blir det vel heller mer enn mindre av blant personer over 60 år i framtida).*

Dagens program

- 9.00 – 9.15** **Introduksjon v/ Tove Midtsundstad, Fafo**
- 9.15 – 9.45** **”Pensjonsreformen 2011 – effekter de første ti årene”
v/ Ole Christian Lien, NAV**
- 9.45 – 10.15** **”Effekter på arbeidstilbudet av pensjonsreformen”
v/ Erik Hærnes, Frischsenteret**
- 10.15 -10.35** **Pause med litt mat og drikke**
- 10.35-11.05** **"Vad vet vi om pensionssystemets effekter på de äldres
arbetskraftsdeltagande i Sverige?"
v/ Ingemar Svensson, Forsäkringskassan**
- 11.05-11.35** **Et kritisk blick på pensjonsreformen og forventningene til
økt arbeidstilbud
v/ Axel West Pedersen, NOVA**
- 11.35-12.00** **Spørsmål og diskusjon**